

Streszczenie

Powszechny i szybki rozwój technologiczny, a także rozległa skala cyfryzacji nieuchronnie wpływają nie tylko na codzienne życie obywateli, ale także zwiększają dostępność coraz bardziej wyrafinowanych technik inwigilacji. Podczas gdy Unia Europejska zbliża się do niemal całkowitego zakazu używania technologii rozpoznawania twarzy w przestrzeni publicznej, w innych częściach świata przywódcy są znacznie mniej przekonani do takich pomysłów. W Chinach istnieje ponad 500 milionów kamer monitorujących przy populacji liczącej około 1,412 miliarda, co czyni je jednym z największych systemów nadzoru na świecie. Natomiast w Stanach Zjednoczonych istnieje szacunkowa liczba 100 milionów kamer monitorujących przy populacji liczącej 332 miliony, co oznacza, że również utrzymywana jest znaczna infrastruktura nadzoru. Dlatego też, choć mogą istnieć różnice w skali i podejściu do inwigilacji między tymi dwoma krajami, to zarówno Chiny, jak i Stany Zjednoczone można uznać za światowych liderów w tej dziedzinie, a ze względu na zajmowane pozycje i skalę inwigilacji, są one niezwykle ważne w zrozumieniu współczesnych trendów i tendencji światowych.

Celem tego projektu naukowego jest krytyczna analiza konstytucyjnych podstaw i faktycznych praktyk inwigilacji przy użyciu kamer wykorzystujących technologię rozpoznawania twarzy w Stanach Zjednoczonych Ameryki i Chińskiej Republice Ludowej, jako alternatywy dla podejścia wybranego przez UE. Pozwoli to na poszerzenie wiedzy na temat różnic między metodami inwigilacji liberalnej demokracji i autorytarnego państwa, na przykładzie wykorzystania kamer przemysłowych na lotniskach i stadionach wyposażonych w technologię rozpoznawania twarzy w inwigilacji ogólnokrajowej. Projekt stawia jedno główne pytanie badawcze: czy monitoring z wykorzystaniem technologii rozpoznawania twarzy, stosowany we wskazanych krajach nie narusza ram konstytucyjnych? Stawiane są również dwa drugorzędne pytania badawcze. Po pierwsze, w jaki sposób różnica systemów politycznych w obu krajach wpływa na istniejące ustawodawstwo? Po drugie, jakie są konkretne przepisy stanowe/lokalne i federalne/krajowe w Stanach Zjednoczonych i ChRL, które regulują wykorzystanie technologii rozpoznawania twarzy w monitoringu? Główna hipoteza badawcza jest taka, że Stany Zjednoczone i ChRL są obecnie liderami regulacji inwigilacji na świecie. Proces legislacyjny różni się ze względu na odmienne systemy polityczne zarówno na szczeblu federalnym/krajowym, jak i stanowym/lokalnym. Jednakże, poprzez analizę systemów prawnych Stanów Zjednoczonych i ChRL można zaobserwować istotne podobieństwa w retoryce, odniesieniach do bezpieczeństwa narodowego i innych kwestiach. W dalszych krokach należy je interpretować z uwzględnieniem unikalnych cech każdej z tych kultur prawnych. Badania będą opierać się na dorobku teoretycznym nauk prawnych oraz elementach nauk politycznych.

Wyniki projektu przyczynią się do lepszego zrozumienia zależności pomiędzy potrzebą ochrony bezpieczeństwa i prywatności jednostki a bezpieczeństwem państwa. Literatura akademicka dotycząca wykorzystania technologii rozpoznawania twarzy w inwigilacji ujawnia zauważalną lukę badawczą, która wymaga bardziej kompleksowych badań porównujących podejście amerykańskie i chińskie. Istniejące już opracowania obejmują wybrane przykłady w tych jurysdykcjach, brakuje jednak dogłębnej analizy porównawczej z wykorzystaniem szerokiego zakresu źródeł, w tym dokumentów na szczeblu federalnym/krajowym, orzecznictwa i przepisów stanowych/lokalnych. Obecnie wiele badań koncentruje się na konkretnych przypadkach, stanach lub regionach, dostarczając cennych informacji na temat poszczególnych kontekstów. Jednakże, potrzebne jest bardziej całościowe podejście, które pozwoli lepiej zrozumieć szerszy krajobraz technologii rozpoznawania twarzy w ekosystemie nadzoru prawa konstytucyjnego zarówno w Stanach Zjednoczonych, jak i Chinach, jako alternatywy dla przepisów Unii Europejskiej.

Rezultatem badania będzie poszerzenie istniejącej wiedzy i opracowanie nowych spostrzeżeń na temat konstytucyjnych podstaw i faktycznych praktyk wykorzystania monitoringu z technologią rozpoznawania twarzy poprzez analizę ustawodawstwa w Stanach Zjednoczonych i ChRL. Zapewni ono także szersze spojrzenie na systemy prawne i polityczne oraz współczesną kulturę prawną w dobie szybkiego rozwoju nowych technologii w tych państwach. Projekt ten wypełni lukę nie tylko w badaniach polskich, ale i zachodnich, a tego rodzaju badania prowadzone z perspektywy prawnoporównawczej będą pierwszym kompleksowym opracowaniem na ten temat w Polsce.